

Sygn. akt VII U 1716/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2018 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

Protokolant Karol Szwej

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 kwietnia 2018 r. w Warszawie

sprawy A. Z. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek odwołania A. Z. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 10 października 2017 r., znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Ubezpieczona A. Z. (1) w dniu 22 listopada 2017 roku odwołała się od decyzji organu rentowego z dnia 10 października 2017 roku, znak: (...), ustalającej wysokość kapitału początkowego.

W uzasadnieniu swojego stanowiska odwołująca wskazała, że podstawą wyliczenia kapitału początkowego za okres jej zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w W. (dalej: (...) w W.) od 5 listopada 1986 roku do 31 sierpnia 1990 roku powinno być minimalne wynagrodzenie obowiązujące w latach 1986 – 1990 (odwołanie z dnia 22 listopada 2017 roku, k. 2 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wskazał, że decyzją z dnia 6 sierpnia 2009 roku ustalił A. Z. (1) kapitał początkowy oraz pouczył, że należy dostarczyć dokumenty potwierdzające wysokość osiąganego wynagrodzenia za okres pracy w charakterze agenta od 5 listopada 1986 roku do 31 sierpnia 1990 roku w (...) w W. z wykazaną podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Jednocześnie organ rentowy poinformował, że na podstawie dokumentu z dnia 24 listopada 2006 roku wystawionego przez Archiwum (...) nie jest możliwe wyliczenie podstawy wymiaru składek. Ubezpieczona nie przedłożyła ww. dokumentów, dlatego organ rentowy decyzją z dnia 10 października 2017 roku ponownie ustalił kapitał początkowy. Na potwierdzenie okresu zatrudnienia w spółdzielni odwołująca przedłożyła zaświadczenie dotyczące zatrudnienia oraz zestawienie ryczałtów i odprowadzanych składek otrzymane z Archiwum. Powyższe zestawienie nie zawiera jednak zdaniem organu rentowego istotnej dla sprawy informacji, tj. podstawy wymiaru składki (odpowiedź na odwołanie z dnia 22 grudnia 2017 roku, k. 8 – 8v a.s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 5 grudnia 2006 roku A. Z. (1) złożyła wniosek o ustalenie kapitału początkowego (wniosek o ustalenie kapitału początkowego, k. nienumerowana a.r.). Po rozpoznaniu w/w wniosku organ rentowy, decyzją z dnia 6 sierpnia 2009 roku, znak: (...), ustalił na dzień 1 stycznia 1999 roku kapitał początkowy dla ubezpieczonej na kwotę 62.068,82 zł. Organ rentowy przyjął do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego okresy składkowe łącznie 16 lat, 26 dni oraz okresy nieskładkowe - sprawowania opieki nad dzieckiem 4 lata, 4 miesiącem 4 dni. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 24,66% (decyzja z dnia 6 sierpnia 2009 roku, k. nienumerowana a.r.).

Jednocześnie organ rentowy poinformował ubezpieczoną, że kapitał zostanie ponownie wyliczony po dostarczeniu dokumentu potwierdzającego wysokość osiąganego wynagrodzenia za okres pracy w charakterze agenta od 5 listopada 1986 roku do 31 sierpnia 1990 roku w (...) w W. z wykazaną podstawą do naliczenia składek (załącznik do decyzji z dnia z dnia 6 sierpnia 2009 roku, k. nienumerowana a.r.).

W dniu 21 września 2017 roku ubezpieczona wniosła o ponowne przeliczenie kapitału początkowego (wniosek z dnia 21 września 2017 roku, k. nienumerowana a.r.).

W dniu 10 października 2017 roku organ rentowy wydał decyzją o ponownym ustaleniu kapitału początkowego, znak: (...), którą ponownie ustalił ubezpieczonej A. Z. (1) kapitał początkowy Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1989 roku do 31 grudnia 1998 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 27,93%. Organ rentowy przyjął do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego okresy składkowe łącznie 16 lat, 26 dni oraz okresy nieskładkowe sprawowania opieki nad dzieckiem 4 lata, 4 miesiącem 4 dni. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniósł 66.401,39 zł (decyzja z dnia 10 października 2017 roku, k. nienumerowana a.r.).

Organ rentowy poinformował ubezpieczoną, że ponownie przeliczy kapitał początkowy po dostarczeniu przez nią zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za okres od 1 września 1973 roku do 30 czerwca 1977 roku w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W., za okres od 1 lipca 1977 roku do 31 maja 1980 roku w (...) Towarzystwie (...) w W., za okres od 3 marca 1983 roku do 31 października 1986 roku w (...) Związku Spółdzielni (...). Za powyższe okresy zatrudnienia organ rentowy przyjął do podstawy wymiaru kapitału początkowego minimalne wynagrodzenie. Ponadto organ rentowy ponownie wskazał, że kapitał początkowy zostanie ponownie wyliczony po dostarczeniu przez odwołującą dokumentu potwierdzającego wysokość osiąganego wynagrodzenia za okres pracy w charakterze agenta od 5 listopada 1986 roku do 31 sierpnia 1990 roku w (...) w W. z wykazaną podstawą do naliczenia składek. Organ rentowy zaznaczył, że na podstawie przedłożonego dokumentu z dnia 24 listopada 2006 roku nie jest możliwe wyliczenie podstawy wymiaru składek (załącznik do decyzji z dnia 10 października 2017 roku, k. nienumerowana a.r.).

Wniesienie przez ubezpieczoną odwołania od decyzji z dnia 10 października 2017 roku skutkowało zainicjowaniem postępowania sądowego w toku którego ustalono, że ubezpieczona w okresie od 5 listopada 1986 roku do 31 sierpnia 1990 roku była agentem sklepu nr (...) przy ul. (...) w W. na podstawie umowy zawartej ze (...) w W.. Odwołująca wykonywała zadania kierownika sklepu, jej mąż był natomiast jej pracownikiem. W sklepie sprzedawane były produkty chemiczne, kosmetyki oraz artykuły gospodarstwa domowego. Lokal odwołująca otrzymała od (...) w W.. Odwołująca miała obowiązek wypłacania pensji mężowi zatrudnionemu na podstawie umowy o pracę. Wynagrodzenie odwołującej wyliczane było na podstawie księgi przychodów i rozchodów. Jej zarobek stanowiły przychody sklepu pomniejszone o koszty. Odwołująca miała obowiązek rozliczania się z Urzędem Skarbowym oraz Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. Wysokość składki na ubezpieczenia społeczne, którą miała uiścić do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalało ubezpieczonej (...). Odwołująca nie posiada potwierdzeń dokonanych wpłat do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto nigdy nie kontrolowała prawidłowości rozliczenia wpłaconych przez nią składek zarówno w (...), jak i w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (zaświadczenie z (...) w W., k. 3 a.s., zeznania

odwołującej w charakterze strony, k. 52 – 53 a.s., zestawienie ryczałtów i odprowadzanych składek z dnia 24 listopada 2006 roku, k. 5 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego znajdującego się w aktach sprawy, w tym dołączonych do akt sprawy akt ubezpieczeniowych oraz częściowo na podstawie zeznań odwołującej złożonych w charakterze strony. Sąd dał wiarę zeznaniom odwołującej jedynie w zakresie w jakim znajdowały one odzwierciedlenie w zebranych materiale dowodowym.

Ponadto dowody w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniają.

W niniejszej sprawie strony postępowania co do zasady nie kwestionowały materiału dowodowego co potwierdza jego wysoki walor dowodowy i bezsporny charakter.

Strony w toku sprawy nie zgłaszały jakichkolwiek uwag czy zastrzeżeń i w związku z tym Sąd uznał zgromadzony materiał za dostateczny do wydania orzeczenia w sprawie.

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie A. Z. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 10 października 2017 roku, znak: (...) jest nieuzasadnione i podlega oddaleniu.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa - treść decyzji wydanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a także zakres wniesionego od niej odwołania wyznacza przedmiot sporu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 listopada 2004 roku, sygn. akt III AUa 430/2004, Legalis).

Przedmiotem sporu była wysokość kapitału początkowego ubezpieczonej na dzień 1 stycznia 1999 roku. Kwestią sporną było, czy organ rentowy jest zobowiązany do ustalenia kapitału początkowego wnioskodawczyni przy uwzględnieniu okresu pracy na podstawie umowy agencyjnej w okresie od dnia 5 listopada 1986 roku do dnia 31 sierpnia 1990 roku w (...) w W., przy przyjęciu minimalnego wynagrodzenia jako podstawy wymiaru od którego odprowadzane były składki na ubezpieczenie społeczne.

Podstawowe regulacje dotyczące ustalenia na dzień 1 stycznia 1999 roku wysokości kapitału początkowego wprowadzone zostały przez ustawodawcę w art. 173 ust. 2 i 3 i w art. 174 ustawy o emeryturach i rentach Z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1383, t.j. dalej: ustawa emerytalna). Ustawodawca w sposób precyzyjny ustalił w tym zakresie sposób wyliczenia kapitału początkowego. Z regulacji poczynionych w art. 174 ust. 2 ustawy emerytalnej wynika, że przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe, o których mowa w art. 6, okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5 cytowanej ustawy, a także okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 tej ustawy, czyli w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych.

Art. 6 ust. 2 pkt 13 ustawy emerytalnej stanowi, że za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 roku następujące okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne: pracy na obszarze Państwa Polskiego wykonywanej na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz współpracy przy wykonywaniu takiej umowy:

- a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego i okresy kontynuowania tego ubezpieczenia, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składek,
- b) wykonywanej przed dniem 1 stycznia 1976 roku, jeżeli umowa odpowiadała warunkom ubezpieczenia obowiązującym w tym dniu.

W dniu 1 stycznia 1976 roku weszła w życie ustawa z dnia 19 grudnia 1975 roku o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz. U. Nr 45, poz. 232 z późn. zm.), która obowiązywała do 31 grudnia 2002 roku. Art. 1 ust. 1 ww. ustawy stanowił, że obowiązkowe ubezpieczenie społeczne określone ustawą, obejmuje osoby wykonujące stale i odpłatnie pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, zawartej z jednostkami gospodarki uspołecznionej. Umową agencyjną lub umową zlecenia w rozumieniu ustawy, zwaną dalej "umową", jest umowa, na podstawie której osoba ją zawierająca zobowiązuje się do wykonywania określonych czynności w imieniu jednostki gospodarki uspołecznionej lub na rzecz tej jednostki (art. 1 ust. 2 ustawy). Obowiązek ubezpieczenia powstaje z dniem oznaczonym w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania, a ustaje z dniem rozwiązania lub wygaśnięcia umowy (art. 4 i art. 5 ust. 1 ww. ustawy). Art. 25 ww. ustawy uchylony z dniem 1 marca 1977 roku ustawą z dnia 18 grudnia 1976 roku o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników i niektórych innych osób prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek oraz ich rodzin (Dz. U. z 1976 r. Nr 40, poz. 235 z późn. zm.) stanowił, że koszty świadczeń z ubezpieczenia są pokrywane - z zastrzeżeniem art. 22 i art. 34 ust. 5 - z funduszu tworzonego ze składek na ubezpieczenie, którego dysponentem jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Nadwyżki funduszu są lokowane w banku w formie oprocentowanych lokat zwrotnych.

Zgodnie z art. 26 cytowanej ustawy składkę na ubezpieczenie opłacają w odpowiednich częściach jednostka gospodarki uspołecznionej, która zawarła umowę, i ubezpieczony (ust. 1). Składkę na ubezpieczenie w okresie kontynuowania ubezpieczenia w myśl art. 5 ust. 2 opłaca w całości ubezpieczony (ust. 2). Składkę na ubezpieczenie opłaca się za każdy miesiąc, w którym istniało ubezpieczenie (art. 27 ust. 1). Składek na ubezpieczenie nie opłaca się w okresie pobierania przez ubezpieczonego zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego.

Art. 28 ust. 1 cytowanej ustawy stanowił, że jeżeli po upływie roku kalendarzowego okaże się, że w ciągu tego roku przeciętny miesięczny dochód z wykonywania umowy nie osiągnął połowy najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej, składki opłacone za ten rok podlegają zwrotowi, a tego roku nie wlicza się do okresu ubezpieczenia wymaganego do uzyskania świadczeń na podstawie ustawy. Kwotę składek podlegającą zwrotowi pomniejsza się o kwotę pobranych w ciągu tego roku zasiłków przewidzianych w art. 6 ust. 1 pkt 2 i 3. Przy ustalaniu przeciętnego miesięcznego dochodu określonego w ust. 1 nie bierze się pod uwagę miesięcy, w których nie istniał obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie w myśl art. 27 ust. 2 (art. 28 ust. 2).

Na podstawie art. 29 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 38 pkt 2 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 roku o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz. U. z 1975 r. Nr 45, poz. 232 z późn. zm.) wydano rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 maja 1981 roku w sprawie rozszerzenia zakresu świadczeń z ubezpieczenia społecznego dla niektórych osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz. U. z 1981 r., Nr 14, poz. 65 z późn. zm.) obowiązujące od 1 maja 1981 roku do 31 sierpnia 1999 roku.

Natomiast na podstawie art. 7 i art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. wydano rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1975 roku w sprawie wykonania ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz. U. z 1975 r. Nr 46, poz. 250 z późn. zm.) obowiązujące od 1 stycznia 1976 roku do 31 lipca 1997 roku. Zgodnie z § 3 ww. rozporządzenia podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie osób, które zawarły umowę na zasadach zryczałtowanej odpłatności, stanowi podstawa wymiaru podatku od wynagrodzeń pomniejszona o ten podatek, jeżeli podatek od wynagrodzeń ustalony jest w kwocie ryczałtowej, przyjmuje się, że wynosi on 12%.

Składka na ubezpieczenie wynosi 18% podstawy jej wymiaru. Składkę na ubezpieczenie osoby, która zawarła umowę, opłaca w części wynoszącej 10% podstawy jej wymiaru ta osoba, a w pozostałej części - jednostka gospodarki uspołecznionej (§ 9).

Niniejsza sprawa dotyczy ustalenia kapitału początkowego odwołującej A. Z. (1) i wymagała precyzyjnego ustalenia, czy zostały opłacane składki na jej ubezpieczenie społeczne z tytułu wykonywania pracy agenta na rzecz (...) w W. od dnia 5 listopada 1986 roku do 31 sierpnia 1990 roku.

Bezspornym było, że A. Z. (1) w ww. okresie była agentem sklepu nr (...) przy ul. (...) w W.. Jednak kwestią wymagającą ustalenia pozostawało, czy w spornym okresie zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne wnioskodawczyni oraz w jakiej wysokości. Ubezpieczona w swoich zeznaniach w charakterze strony wskazała, że to ona była odpowiedzialna za rozliczanie się z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych oraz Urzędem Skarbowym, przyznając jednocześnie, że nie posiada jakiegokolwiek potwierdzenia uiszczenia składek za sporny okres. Przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań, które pozwalałyby na ustalenie wynagrodzenia, będącego bazą do wyliczenia podstawy wymiaru świadczenia, w sposób przybliżony lub prawdopodobny (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 czerwca 2007 r., III AUa 482/07, OSA 2009/1/1). Natomiast obowiązek dowodowego wykazania opłacenia składek w spornym okresie zgodnie z zasadą kontrydiktoryjności znajdującą wyraz w art. 6 k.c. i art. 232 zd. 1 k.p.c. spoczywał na wnioskodawczyni.

Sąd Okręgowy zważył, że w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy (w tym zaoficerowany przez odwołującą) nie ma podstaw do przyjęcia, że w spornym okresie zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne. Sąd nie mógł poczynić ustaleń w niniejszej sprawie wyłącznie na podstawie głośnych twierdzeń odwołującej. Wynikający z ww. cytowanych przepisów obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne nie oznacza bowiem, że zostały one rzeczywiście odprowadzone. Argumentacji odwołującej nie potwierdza również załączony do akt sądowych dowód w postaci zestawienia ryczałtów i odprowadzanych składek do ZUS przez (...) w W.. Sąd miał na uwadze, że pismo to stanowi jedynie pewnego rodzaju kalkulację, a nie potwierdzenie uiszczenia składek na ubezpieczenia społeczne. Odwołująca na jego podstawie i zawartych w nim wyliczeń miała dokonywać wpłat na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd uwzględnił przy tym fakt, że ubezpieczona w swoich zeznaniach nie potrafiła wyjaśnić, co oznaczają poszczególne kolumny tabeli oraz kwoty w nich wskazane. Zdaniem Sądu miało to znaczenie bowiem skoro ubezpieczona twierdzi, że faktycznie opłacała składki na ubezpieczenia społeczne winna pamiętać jak należało je rozliczać i, które ze wskazanych kwot uiszczała. W okolicznościach niniejszej sprawy nie można było zatem ustalić osiąganego przychodu z tytułu prowadzonej działalności agencyjnej, wysokości odprowadzonych składek i podstawy ich wymiaru.

Z tych właśnie przyczyn Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Renata Gąsior

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)